

Stockholm den 20 maj 2022

R-2022/0873

Till Justitiedepartementet

Ju2021/02766

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 25 april 2022 beretts tillfälle att avge yttrande över EU-kommissionens förslag till förordning om skydd av geografiska beteckningar för hantverk och industriprodukter (Europaparlamentets och rådets förordning om skydd av geografiska beteckningar för hantverk och industriprodukter samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2017/1001 och (EU) 2019/1753 och rådets beslut (EU) 2019/1754, KOM (2022) 174).

Sammanfattning

Advokatsamfundet har i huvudsak inget att erinra mot införande av det nya skyddet, även om det kan antas att betydelsen av skydd kan vara lägre i Sverige jämfört med andra EU-medlemsstater. Advokatsamfundet ser visst utrymme till förbättringar avseende den institutionella strukturen för hantering av sanktioner. Likaså bör förhållandet mellan skyddade beteckningar och immaterialrätter förtydligas. Advokatsamfundet vill framhålla följande synpunkter särskilt.

Synpunkter

Allmänna synpunkter

Sverige har inget *sui generis*-skydd eller motsvarande rättighet nationellt, till skillnad från ett antal andra EU-medlemsstater. För svensk del saknas därvid en etablerad organisation för hur ansökningar ska hanteras och rättigheter upprätthållas.

Förordningen förutsätter att varje medlemsstat ska utse en kompetent myndighet för hantering av registrering av beteckningen, inklusive möjlighet till invändning/överklagande av beslut (Art. 11 och 13). Sverige kan utnyttja möjligheten att avstå från att inrätta/utpeka myndighet för registrering av rättigheter ("opt-out") (Art. 15). I dessa fall kan ansökan om skydd ställas direkt till EUIPO, men Sverige kan behöva assistera vid granskningen.

Vid en opt-out måste Sverige dock fortfarande utse en myndighet som övervakar och verkställer skyddet (Art. 45, 48, 49, 50 och 56). Det behöver alltså inrättas en kompetent myndighet som på ett rättssäkert sätt kan hantera dessa frågor. Detta gäller inte minst eftersom någon form av sanktioner ska kunna utdömas vid kränkningar (Art. 56 och skäl 47). Förordningen föreskriver inte närmare om detta, vilket i sig är en stor brist. Utdömning av sanktioner kräver en omsorgsfull hantering och bör ytterst hanteras av domstol med möjlighet att överklaga. Möjligheten att överklaga i ett judiciellt förfarande är inte omnämnd i förordningen, men utgör ett viktigt moment i ett rättssäkert system där straffartade sanktioner förekommer.

Invändning och överklagande

I Art. 22 behandlas invändningsgrunder mot registrering och hänvisar till tidigare namn och varumärken. Advokatsamfundet ser emellertid risk för potentiella konflikter i förhållande till fler företeelser och anser att fler invändningsgrunder bör övervägas. Det gäller t.ex. i förhållande till sådant som skyddas enligt marknadsföringsrätten eller växtsortbenämningar enligt växtförädlarrätten.

Förordningen förutser att en avgift kan tas ut för överklagande (Art. 30). Denna avgift får inte vara av den storleken att den kan äventyra *access to justice*, inte minst då många rättighetsinnehavare torde vara mindre företag.

Ensamrättens omfattning och innebörd

Art. 35 definierar ensamrätten och bör vara rimligt preciserad. Det är tveksamt om det är fallet när det hänvisas till "*indirect commercial use*" utan närmare förklaring eller definition. Vidare hänvisas till produkter som är identiska med "*or similar to*" registrerade produkter. Eftersom det inte ges någon vägledning om när en produkt ska anses vara "*similar to*" en registrerad produkt saknas tillräcklig grad av precision även i detta avseende. Lämpligen borde bedömningen av om en produkt ska anses vara

”similar to” en registrerad produkt mer tydligt göras beroende av om produkten inkorporerat den registrerade produktens skyddsmotiverande egenskaper (jfr Art. 5 [b] och Art. 7 [g]). Såväl 1 c) som 1 d) har karaktären av generalklausuler och hänvisar generellt till andra beteenden som kan innebära intrång. Viss hänvisning till övriga användningar kan förvisso vara acceptabelt, men i detta fall är dessa för långtgående ur ett rättssäkerhetsperspektiv. Det gäller inte minst med hänsyn till de sanktioner som förordningen verkar möjliggöra.

I Art. 35 p. 6 föreskrivs att rättigheten inte ska degenerera inom Unionen. Degenerering är emellertid en företeelse som det inte går att lagstifta om. Det uppkommer på marknaden och handlar ytterst om den aktuella omsättningskretsens uppfattning/förståelse av ett kännetecken. Blir indikationen degenererad får innehavaren stå konsekvensen härav på samma sätt som inom varumärkesrätten.

I Art. 39 hänvisas till att varumärken kan utgöra ett hinder för registrering av en ursprungsbeteckning om det föreligger risk för vilseledande. För det första är det oklart huruvida det avser enbart registrerade rättigheter eller om även inarbetade rättigheter avses. För det andra bör diskuteras om inte fler rättigheter bör utgöra ett hinder för registrering. Det gäller exempelvis kännetecknen som skyddas av marknadsföringsrätten, titelskyddet enligt upphovsrätten och växtsortbenämningar enligt växtförädlarrätten. Andra registreringshinder som bör övervägas är sådana som tar sikte på allmänna intressen, t.ex. statliga eller internationella beteckningar. Det vore även önskvärt om registreringshindren samordnas med invändningsgrunderna enligt Art. 22 på lämpligt sätt.

I Art. 42 föreskrivs att en ansökan om registrering av varumärke som står i strid med Art. 35 (ensamrätten) ska avslås. Sådana varumärken som registrerats i strid med Art. 35 ska ogiltigförklaras av EUIPO eller kompetent nationell myndighet. Det synes som att varumärkesrätten underställs förordningens bestämmelser vid händelse av konflikt. Det framstår som att relationen mellan varumärken och geografiska beteckningar behöver klargöras.

Överlåtelse

Rätten att använda en skyddad beteckning kan övergå till en producent som uppfyller kraven i produktspecifikationen (Art. 43). Medlemsstaten ansvarar för översyn och

kontroll av aktuella producenter (Art. 46). Det är oklart om och i vilken mån
nyttjanderätt (licens) kan övergå till annan än producent.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander